

## Чому опозиція путінському режиму не є насправді його альтернативою

*Статтю присвячено короткому огляду поглядів російських культурних і політичних елітарних груп, які визначають себе, як опозиційні наявному кремлівському режиму. робиться висновок, що вони є носіями імперських і колоніальних поглядів, отже вони не є справжньою демократичною і ліберальною альтернативою.*

\*\*\*

24 лютого 22 року світ здригнувся від здивування і шоку: Росія напала на Україну.

Але війна РФ проти України не почалась в 2022. Вона почалась в 2014-му, коли РФ використавши свою військову базу в Криму, анексувала і приєднала до себе територію АРК Крим (до речі, забравши у Крима будь-який автономний статус). Тоді ж почались бойові дії в двох східних областях України і Путін проголосив проект "Новоросія", зробивши заявку на анексію половини України.

Світ і тоді був шокованим, але наклавши невеликі санкції на РФ, в т.ч. на заборону поставок комплектуючих до зброї, які потім сам протягом 8 років порушував, озброївши РФ, швидко забув про землю, яка продовжувала сочитись кров'ю всі ці 8 років.



Забув, не переймаючись імперським ресинтементом.

Забуттю сприяли не лише бізнесові інтереси різних країн, а й нав'язаний століттями російською культурою погляд на себе і на поглинуті імперією країни та народи.

Російська культура завжди говорила за себе і за інших, а власне, *Інший* в її оптиці існував лише в двох варіантах: *слуга* і *ворог*. Слуга, такий собі П'ятниця, що старався для інтересів російського Робінзона, був позитивним персонажем, а ворогом був представник будь-якого не-російського народу, що обстоював право свого народу на власну долю і волю, без керування Росією.

Російська література завжди любила тему "маленьких людей", жаліла і страждала від їхньої несправедливої долі, але проблема в тому, що це завжди були маленькі росіяни.

\*\*\*

Особливо не пощастило українцям в російській культурі, яка прихопила собі: українську історію, українську територію (безліч творів, де дія відбувається в Україні, але на території, як не знаєш - то і не здогадаєшся, що це не російська, а українська територія) і українську культуру частково.

Ба навіть, "частково" - це про до 1917 року і в советський період, зараз Росія намагається привласнити собі все: борщ, вишиванки, меми, пісні, сакральне мистецтво, поетів, художників і вже навіть українську мову, яку вони обізвали "южно-руссієм діалектом" (такий діалект, який вони не розуміють).

Масштаби безсоромного, якогось патологічного привласнення настільки великі, що це виглядає фантастично для не-українців.

При цьому росіяни, торочачи про свою велику російську культуру (тм) крадіжок не соромились ніколи. Не маючи спільних етнічних коренів з українцями, росіяни вважають нас "братським" народом або й взагалі одним.

От дуже типове висказування від російської інтелігентки, кіноведа, режисера, благодійниці Любові Аркус: «...у меня две Родины -- Россия и Украина. Как и у огромного числа жителей России и Украины. Последнее, чего мы хотели -- чтобы одна наша живая рука калечила другую живую руку». Тобто це навіть не «*единнарот*», це «*единорганнизм*».

Думкою українців щодо живих рук і як вони бачать *родіну* росіяни будь-якого ізводу не цікавляться ніколи. І заперечення, що ми не один народ і навіть не близькі - не приймають.

Позірно декларована братскість і прямо таки однонародність не викликає жодних симпатій росіян до українців, в чому можна пересвідчитись по жорстокості ведення війни росіянами проти України з 2014 року: зруйновані і навіть стерті з лиця землі міста, масові вбивства цивільного населення, утиски національної культури і мови.

Путін задекларував ще 8 років тому (а як покопатись то і давніше) знищення України і повну асиміляцію українського народу. І він це виконує - спочатку в Криму і ОРДЛО<sup>1</sup>, а зараз і на інших окупованих територіях України.

А все тому, що Україна в оптиці російської культури перейшла від ролі слуги до ролі ворога, бо вибрала європейське майбутнє, демократію і бажання ніколи знову не попадати в російське рабство.

Після СРСР, що приніс українцям незчисленні втрати в усьому, національне відродження постгеноцидної нації<sup>2</sup>, що пережила тоталітаризм, було не моментальним, але планомірним

---

<sup>1</sup> ОРДЛО (ОРДІЛО) – окремі райони Донецької і Луганської областей, фактично окуповані території, визначені Законом України № 1680-VII «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» від 16 вересня 2014.

<sup>2</sup> Див., напр., Anne Pearlman, L. (2013). Restoring self in community: Collective approaches to psychological trauma after genocide. *Journal of Social Issues*, 69(1), 111-124.

- чим більше строку незалежності - тим більше українці одужували від колоніального рабства<sup>3</sup>.

Ми зараз спостерігаємо і є учасниками грандіозного експерименту архаїзації історії. Ще не було такого, щоб одна країна всіма силами намагались не просто знищити самостійну державу, а й асимілювати її народ.

Тобто, повернути навіть не до ролі слуги, а взагалі втяти - так, щоб вже ніколи не існувало "небезпеки" Росії у вигляді процвітаючої самостійної, європейської України. Щоб навіть слова "Україна" не було, як декларують путінські посіпаки.

І це можна сказати надбання саме путінської Росії.

Терор, масові страти, згвалтування і знищення цілих міст - це навіть не прояв природної жорстокості кацапів (*касап* - м'ясник по-тюркськи, поширене прізвище росіян у українців, киримли та ін.), а спосіб реалізації цієї путінської концепції, адже волю ламає жах розправи - тому вони не закінчаться і всі політичні ідіоти що торочать про мир і «*догаварицця посередіне*» є спільниками Росії і прирікають українців на геноцид.

Ну, а поскільки Російська імперія, на відміну від її товарок в минулому, була більше паразитом, а не продуцентом<sup>4</sup> - то залишившись без країн з освіченим і здібним населенням (до того ж не враженим алкоголем) - з тих, кого не вб'є- вона гостро потребує їх для виживання. І мова тут йде не лише про Україну, на Україні він не зупиниться<sup>5</sup>.

\*\*\*

Але чи є альтернатива Путіну і путіністам в Росії? Є, - скажуть багато хто і будуть не праві.

Альтернативою путінізму розглядається так звана ліберальна опозиція, яка останній час надає перевагу назві *хорошіє рускіє*. (*хорошими рускіми* їх іронічно називали українці, підмічаючи їхню імперськість), але ці люди прийняли цю назву без жодної самоіронії.

Ліберальна опозиція не є ліберальною та і опозиція вона в сенсі "жахливе проти ужасного".

Вони, як і путіністи, не мислять категоріями своєї величезної країни. Цього їм, як і конкурентам-путіністам, так само мало. В їхній оптиці - країни бувших СРСР і Варшавського блоку.

8 років російська опозиція мовчала про гібридну війну, що вела РФ проти України. Мовчала також і про сирійську війну. Захопницькі війни їхньої держави ніколи не були предметом внутрішньої політики опозиційних партій. Здебільшого їх цікавили права людини (але знову-таки росіян) і боротьба з корупцією.

Боротьбу з корупцією зробив своєю фішкою О. Навальний. Але для чого б ця боротьба не була, але антиімперської, миролюбивої політики вона в собі ніколи не мала. До останнього

---

<sup>3</sup> Як це описано, напр., в Patke, R. S. (2006). Postcolonial cultures. *Theory, Culture & Society*, 23(2-3), 369-372.

<sup>4</sup> Див, напр., Kollmann, N. S. (2016). *The Russian Empire 1450-1801*. Oxford University Press.

<sup>5</sup> Як то, зокрема, слідує з огляду Geyer, D. (1987). *Russian imperialism: the interaction of domestic and foreign policy, 1860-1914*. Yale University Press.

часу жодна політичні опозиційні (мова лише про т.з. ліберальні) партії чи групи не декларувала ціллу повернення анексованих у різних країн території - ні давно, ні недавно.

Попри позірну декларацію "*нет войне*" російська опозиція, що має достатньо велику російську аудиторію в різних інтернет-медіа, взагалі не турбується питаннями спростування російської пропаганди проти України.

Також досі не було жодного вибачення від імені російського народу.

Ви не знайдете записів російських опозиціонерів про те, що українці - окремий народ, якихось постів-знайомств росіян з українською культурою, обурення знищенням шкіл окупантами, заборону української мови на окупованих територіях, спалених книг з історії України і художньої літератури.

Все, що турбує російську опозицію - чи не потіснять українці в своєму просторі російську присутність. Так, наприклад, відомий російський сатирик В. Шендерович, шанований в колах опозиції, не знайшов нічого кращого, ніж написати гнівний пост про те, що з репертуару щойно відкритої київської опери зняли твори російських композиторів.

Те, що українці не підуть на твори російських композиторів - це взагалі не рахується. Те, що досить неетично вимагати від суспільства, яке переживає російські бомбардування і геноцид, любити культуру своїх вбивць - взагалі не приходить в голову.

Основна позиція: не смійте, не смійте цікавитись своєю чи будь-якою іншою культурою. Цікавтесь нашою. Беріть наш російський мову, зачём вам ваш українській?

Російська опозиція любить виправдовувати російський народ, який, за її словами, задурений пропагандою. Це виглядає так само, як виправдання німецького народу часів Третього Рейху.

Також регулярно виправдовують російську армію. Плачуть над долею російського військового Шишімаріна<sup>6</sup>: "бедный мальчик", але не відчують незручності, що *бедный мальчик* убив беззбройного літнього чоловіка.

Особливо опукла така позиція у режисера Серебреннікова<sup>7</sup>, який в Каннах, відповідаючи на питання преси, заявив, що необхідно допомагати сім'ям російських військових, адже вони залишились вдовами і сиротами. Повторив він те саме і в своєму великому пості, де нібито оплакував українську жінку з Бучі, убиту окупантами. При цьому порівняв жертву з панночкою з Хоми Брута, тобто персонажем негативним, відьмою, що намагалась вбити Хому, себе ж проасоціював з Хоמוю Брутом (героєм позитивним).

Українські жертви, виходять, не такі вже і жертви, а російські військові не такі вже і вбивці.

---

<sup>6</sup> Вадим Шишімарін – 21-річний командир відділення 4-ї танкової Кантемирівської дивізії (Московська область), засуджений 23 травня 2022 Солом'янським районним судом Києва до довічного позбавлення волі за звинуваченням у воєнному злочині - вбивстві жителя села Чупахівка Сумської області Олександра Шеліпова.

<sup>7</sup> Див., Серебренніков К. «Поглянь на мене, хлопчик!» Кирилл Серебренніков написал текст о войне в Украине. The Moscow Times. 24.05.2022. <https://www.moscowtimes.ru/2022/05/24/poglyan-namene-hlopchik-kirill-serebrennikov-napisal-tekst-o-voine-v-ukraine-a20645>

Те, що краще допомагати російським військовим не йти на злочинну війну, не вбивати і не гинути - таку тезу важко знайти в епістолярії російської опозиції.

Максимум, що можна побачити в постах про війну у таких діячів - це обурення, як можна бомбити місто Х, адже це те саме що бомбити Москву або Санкт-Петербург, або як можна було зруйнувати музей Сковороди, бо він же ж частина нашої культури, адже його любили російські філософи (певно те, що росіяни будуть вважати чисто українським знищувати можна).

Або ось відома російська журналістка Ю. Латиніна мріє про створення кращої Росії ...в Україні.

Тобто, ми бачимо той же ефект імперського привласнення, як і у путінських: українське не належить українцям, воно наше.

На нещодавньому форумі російської опозиції, що проходив в Вільнюсі інший відомий російський опозиціонер Каспаров договорився до того, що прирівняв реальні воєнні злочини що чинить російська армія до фантазійних аналогічних злочинів, що буде (!) чинити українська армія, якщо звільнить Крим від російської окупації<sup>8</sup> і що вона (опозиція) буде захищати прогресивні (де вона їх, цікаво, знайде?) цінності *руського міра*<sup>9</sup>.

І у російської опозиції, як і у тих, кому вона нібито протистоїть, проглядається той самий, сформований імперською багатовіковою агресивністю російської культури, погляд на інший народ: слуга або ворог.

Або ти з нами, або якщо без нас - ти ворог.

Різниця між путінцями і лібералами хіба в тому, що ліберали, можливо, не настільки кровожерливі і задовольнились би не таким тотальним фізичним знищенням українців, а залежністю України від Росії - політичною і культурною. Тобто, роллю слуги.

Варті уваги меседжі, які російська опозиція транслює в світ. Там все те саме: прирівнювання російських громадян до таких же жертв, що і українці (мабуть, українці стали жертвами агресії не росіян, а когось невідомого), боротьба з громадськими бойкотами, які дуже обмежено були застосовані в світі, типу виключення російських спортсменів з різних змагань чи російських митців з міжнародних фестивалів.

І ніде правди, у них інколи отримується продавати своє. Вчора прийшла звістка, що лауреаткою премії Вацлава Гавела стала багатолітня співробітниця одного з найчорніших російських пропагандистських каналів Марина Овсянникова. Її "видатні заслуги в галузі захисту прав людини" заключались в тому, що Овсянникова вискочила на 3 хвили в прямий ефір на Далекий Схід з плакатиком «Но Вар!» І потім ще записала відео, де сказала, що ми братські народи (от знову "братські"! ) і повторила *нет войне*.

---

<sup>8</sup> Див, напр., цитати з інтерв'ю в Халилов Р. После деокупации Крыма российские либералы возьмутся защищать его русское население? Радіо Свобода, 23.05.2022, <https://ru.krymr.com/a/krym-deokupaciya-russkoye-naseleniye-liberaly-garri-kasparov/31864117.html>

<sup>9</sup> Про деякі особливості цієї квазі-ідеології див., напр., в Pushkar V., Malysheva O. (2022). Great power totalitarianism of the Russian Federation, its sources and consequences. *Social Transformation Sentinel*, 3(1), 78-85.

В Україні, до слова, загинуло за 3 місяці 29 журналістів. Але премію дали людині, що 10 років сприяла тому, щоб ця війна сталась. Насправді це нагородження важко пояснити інакше, ніж моральною корозією тих, хто обирав кандидатів.

Вочевидь, в розумінні колективної Європи опозиція нацистам має нести інші цінності ніж нацисти. Але це не так. На превеликий жаль не так. І ніколи так не було, бо Росія за нібито демократичного Єльцина вела такі ж імперіалістичні війни, приносила такі ж страждання сусідам, як і за авторитарного Путіна. Молдова, Чечня, Грузія, Вірменія, Сирія, Україна - криваві сліди імперських лап видніються по географічній мапі.

\*\*\*

Це не ми, це все Путін, - твердять всі хороші росіяни. *Разве виноваты спортсмены, разве виноваты творцы, разве виноваты ...русские?*, - скигнуть російська опозиція.

Так. Винуваті. Ви всі несете відповідальність за свою країну. За те, що вона завжди монструозна і агресивна. За виправдання і замовчування російською культурою злочинів російської держави. Як нині, так і прісно. За лицемірну *слезінку ребьонка і всемірною отзвичівость русского человека* (яка насмішка над дійсністю).

За брехню. За ксенофобію.

За ваші потуги наситити своє его гвалтуванням сусідів замість того, щоб нарешті привести в порядок свій дім.

## Посилання

Anne Pearlman, L. (2013). Restoring self in community: Collective approaches to psychological trauma after genocide. *Journal of Social Issues*, 69(1), 111-124.

Geyer, D. (1987). *Russian imperialism: the interaction of domestic and foreign policy, 1860-1914*. Yale University Press.

Kollmann, N. S. (2016). *The Russian Empire 1450-1801*. Oxford University Press.

Patke, R. S. (2006). Postcolonial cultures. *Theory, Culture & Society*, 23(2-3), 369-372.

Pushkar V., Malysheva O. (2022). Great power totalitarianism of the Russian Federation, its sources and consequences. *Social Transformation Sentinel*, 3(1), 78-85.

Larysa Vakulnytska

Independent analyst, Kyiv, Ukraine, loravakulnicka@gmail.com

## Why Russian opposition to the Putin is not really an alternative to his regime

Abstract: *The essay is a brief overview of the opinions of Russian cultural and political elite groups that identify themselves as opposed to the current Kremlin regime. It is concluded that they are the bearers of imperial and colonial views, so they are not a true democratic and liberal alternative.*

Keywords: Russian-Ukrainian war, Donbas, Russian culture, imperialism, colonialism, crisis anthropology